

COMMEDIA DELL ARTE.

Italiensk kunstkomedie som startede i begyndelsen af 1500-tallet. Primært professionelle omrejsende skuespillertrupper. Improvisationspil der byggede på scenarier over et tema med gennemgående faste figurer. Figurerne havde karakteristiske kostumer, evt. masker, kropssprog, tegnsprog, dialekter mm..
De faste figurtyper kunne dog variere fra trup til trup.
Der var dog nogle generelle træk ved de enkelte figurer:

Harlekin: /Arlecchino

Snu eller enfoldig, utro eller pålidelig, slagfærdig eller genert, sin herres tjener eller sin egen, elsker Columbina eller Harlequiene. Harlekin er som det passer bedst.

Farverig kostume, farvede lapper i harlekin formater (ruder), blød hue, rævehale/kaninører, sort halvmaske, træsværd.

Bevæger sig konstant, slår koldbøtter, foretager sig unaturlige ting.

Evt. hvidt kostume
med farvede
lapper.

Pulcinella:

Minder mest om de antikke mimeskuespiller - Mester Jakel/Napolitansk gøgler.
Løstsiddende bluse af hvidt linned sammenholdt i livet af et bredt skærft, vidde i bukserne, en slags præstekrave, stribede strømper, spids hat med hanefjer.

Pukkelrygget, buler i panden, kroget næse.

Pedrolino.

Forbilled for Pierrot-figuren.

Tjener, hverken snu eller slagfærdig, veg drømmer, sentimental, naiv, lettere melankolsk, ulykkelig forelsket.

Skjuler sin smerte bag sin hvidsminkede ansigtsfarvede store vidde klæder prydet med store pomponer. Sort kalot på hovedet.

Brighella.

Snu og intrigelysten tjener. Klog. Herrens fortrolige. Ofte harlekins kompan (Don Juan's tjener eller Holbergs Henrik).

Bondedragt. Tværstribet dragt vha. brogede bånd. Korte bukser, kort slængkappe, pung, dolk. Halv-maske, som ofte olivengrøn - den er bare ikke sort.

Drillende, spottende og hånende som elsker at bagtale folk.

Colombina.

Tjenestepige.

Klog og forsigtig, uskyldig eller erfaren, sans for erotik og økonomi.

Danner ofte par med Harlekin.

Franschina.

Tjenestepige.

Spraglet bondepigedragt.

Storpragende bondepige. Ofte lidt ældre og erfaren. Drillesyg.

Fremskudt hofteparti. Stor og plum samt frodig.

Pantalone:

Gammel knark, købmand i/fra Venedig, gerrig gamling.

Løstsiddende bukser, rød jakke, sort slængkappe, glatte hvide ærmer.

Fallos(tidligere), stor løsthængende pengepung(senere), moustache, fip-skæg, maske med ørnenæse og nogen gange briller.

Klager over datterens medgift. Har selv et godt øje til andres medgift.

Lavt tyngdepunkt, bøjer ned i knæene, fremskudt underliv og fremskudt hage, lægger ofte hænderne på maven og holder på sin pengepung. Hidsigt og opfarende temperament, liderligt og vulgært sprog.

Il Dottore (Doktoren).

Den lærde mand, især indenfor medicin, men kan også være indenfor andet. Strør sig om med latinske citater. Er en snylter.

Sortklædt med sorthvid krage. En lille toque eller bredbåndet hat eller bredskygget blød barat. Krammer altid hatten. Bærer maske som dækker over pande og isse.

Rolig og rank holdning, men gestikulerer meget med armene. Taler som et vandfald - pseudo latin.

Il Capitano.

~~Storpragende soldat.~~ Som til sidst viser sig at være en kujon. Volumiøst sprog.

Uniform, hudfarvet maske med stor næse, busket moustache, sværd som han altid holder på, specielt når der er fare på færde. Hvid skytte m. store pofærmes

Brystkassen langt fremme og nakken tilbage. Puster sig op som en påfugl. Ligner faktisk meget en påfugl. Stor puldet hat med masser af hvide

brøgnede sorte støvler.

Helten.

Ung, atletisk og sympatisk.

Har et højt tyngdepunkt og bevæger ikke kroppen ret meget. Rolige bevægelser og stiller sig ofte i positur.

Bærer ikke maske.

Heltinden.

Ung, fin, jomfruelig og yndig.

Bærer ikke maske.

Bevæger sig med dansende trin.

Henning Nielsen :

KANALJER I VENEDIG

eller

STEN FOR ALLE

Personerne :

Truffaldino

Pedrolino

Pantalone

Franceschina, hans kone

Dottore Coviello

Cintia, hans kone

Capitano Bonbardon

Flaminia, hans kone

Pantalones tjener

Dottores tjener

Capitanos tjener

Handlingen udspilles i Venedig - på en plads
foran Pantalones, Dottores og Capitanos huse -
og inde i Pantalones hus.

2. AKT

Hos Pantalone.

1. Scene.

Pantalone - Franceschina - Pantalones tjener.

5 (PANTALONE ind fra ^XKS, fulgt af tjeneren, der bærer noget post, som han rækker til Pantalone, til læsning)

x) KS = Rongesiden

PANTALONE:

(læser)

10 Leverance af en ladning krydderier, 1000 Floriner,
- hæ - han kan få 800 - nej 750 må være nok -
ellers kan han hente det igen -
(giver papiret til tjeneren, får et nyt, mens tjeneren skriver tallet på det foregående)
15 - accept af mit tilbud på levering af glasvarer, 2000 Floriner - udmærket - hæ hæ - det er næsten
ligeså god en handel, som den, jeg gjorde i formiddags med et læs affaldssten, jeg alligevel skulle have smidt væk - idioten købte det til dobbelt pris -
og han kom for at sælge - hæ hæ - det er sådan noget,
20 der kan glæde en i op til flere timer - ak ja, men den slags sker kun een gang i en købmands liv - det er vilkårene - det er et hundeliv at være købmand, ak ak ak -

(rækker efter og får næste stykke papir)

Hvad er det?

25 (ophidset)

En regning fra Cassandro - 8 Floriner, for et skørt! Jamen, tror hun da, min pengebørse er Danaidernes kar?

(til DS, kalder)

30 Franceschina! Kom her, Franceschina!

FRANCESCHINA:

(ind fra DS) ①

Du kaldte -

① DS = Dam. id

PANTALONE:

35 (vifter med regningen)

Hvad er det for en regning?

FRANCESCHINA:

(kigger)

Det er for et skørt, Pantalone.

40 PANTALONE:

(parodierer)

"Det er for et skørt, Pantalone -"!

Købt hos min værste konkurrent, Cassandro - uagtet jeg selv handler med skørter! Tror du måske, jeg
45 kan fiske penge i kanalerne?

FRANCESCHINA:

Kære Pantalone, det var jo netop for at spare, jeg købte hos Cassandro. Dine skørter koster 9 Floriner, hans kun 8.

50 PANTALONE:

Kun - tænk dog på avancen! Du kunne have fået tre skørter hos mig for de penge. Ikke nok med hvad det koster mig at give dig mad og drikke og klæder og smykker, for ikke at tale om de 200
55 Floriner, jeg hvert år giver din familie, din mor og far og din søster og dine brødre og dine fætre og dine kusiner og jeg ved sgu ikke hvad - men du støtter ovenikøbet min værste konkurrent med MINE penge!

60 FRANCESCHINA:

(med gråd i stemmen)

Det var jo kun for at gøre mig så smuk som muligt for dig. - Og det var mine to veninder, der absolut ville ind til Cassandro's, og da det så var

65 billigere, så
(grædende)

PANTALONE:

Eh - så så så - nej, lad nu være med det -
(hen til hende)

70 FRANCESCHINA:

(snøftende)

Du er så god -- det er også bare fordi jeg altid skal følges med de to damer - hvis jeg fik lov til at gå alene, så -

75 PANTALONE:

(slipper hende)

Næ næ næ -

(han går fra hende, hun ser efter ham uden spor af gråd i øjnene, først da han vender sig, græder hun

80 igen)

det går ikke - du ved, hvor let der kommer rygter i omløb om gifte koner, der går alene i Venedig - hvis jeg bare havde tid for mine forretninger, ville jeg selv gå med dig -

85 FRANCESCHINA:

Åh ja, bare du ville, Pantalone -

PANTALONE:

Ja - men det kan jo ikke lade sig gøre - pengene tjener ikke sig selv -

90 FRANCESCHINA:

(de kaler)

Så er min kære Pantalone ikke vred på lille Franceschina mere for det skørt ?

PANTALONE:

95 Hm, nah, men husk det til en anden gang, ikke -
(ømt afsked, kyssen-på-fingeren, Franceschina ud -
han kigger ømt efter hende, ser så eftertænkssom
ud)

8 Floriner ! Det ligner Cassandro, den lus, at
(osætte priserne under mine - så må jeg måske helt
ned på 7 Floriner ! Penge ud af lommen hele ti-
den - det er et hundeliv !

1. Florin

italiensk mønt.

2. Danaidernes kar

(efter et græsk sagn skulle kong Danaos' 50 døtre ^{dømmes} til straf for at de
havde dræbt deres mænd på bryllupsnatten fylde et bundløst kar)
betegnelse for forgæves eller ørkesløst arbejde (jf. Sisyfosarbejde)